

Svanenmärkning av
Dagligvarubutiker

Version 3.5
14 juni 2016 – 31 december 2024

Innehåll

Vad är en Svanenmärkt dagligvarubutik?	3
Varför välja Svanenmärkning?	3
Vad kan Svanenmärkas?	3
Hur ansöker man?	4
Vad krävs för att bli Svanenmärkt?	6
1 Allmänt	8
2 Upprätthålla Svanenlicensen	9
3 Sortiment	10
4 Energi	16
5 Avfall	19
6 Butikens användning av varor och tjänster	22
7 Allmänt	23
Versionshistorik	24
Regler för Nordisk Miljömärkning av tjänster	24
Nya kriterier	25
Definitioner och förklaringar	26

Bilaga 1	Lista på vilka varor som räknas som förbrukningsvaror
Bilaga 2	Nordisk Miljömärknings riktlinjer för standard- och certifieringssystem för fisk och skaldjur
Bilaga 3	Beskrivning av Svanens energiverktyg och uträkning av energiindex
Bilaga 4	Beräkning av relativ energiförbrukning
Bilaga 5	Omräkning av osorterat avfall från volym till mängd

079 Dagligvarubutiker, version 3.5, 2022-11-29

Adresser

Nordiska ministerrådet beslutade 1989 att införa en frivillig officiell miljömärkning, Svanen. Nedanstående organisationer/företag driver Svanenmärkningen på uppdrag av respektive lands regering. Du hittar mer information på webbplatserna:

Danmark

Miljømærkning Danmark
Fonden Dansk Standard
Göteborg Plads 1, DK-2150 Nordhavn
Fischersgade 56, DK-9670 Løgstør
Tel: +45 72 300 450
info@ecolabel.dk
www.ecolabel.dk

Finland

Miljömärkning Finland
Uhro Kekkonens gata 4-6 E
FI-00100 Helsingfors
Tel: +358 9 61 22 50 00
joutsen@ecolabel.fi
www.ecolabel.fi

Island

Norræn Umhverfismerking á Íslandi
Umhverfisstofnun
Suðurlandsbraut 24
IS-108 Reykjavík
Tel: +354 591 20 00
ust@ust.is
www.svanurinn.is

Norge

Miljømerking Norge
Henrik Ibsens gate 20
NO-0255 Oslo
Tel: +47 24 14 46 00
info@svanemerket.no
www.svanemerket.no

Sverige

Miljömärkning Sverige AB
Box 38114
SE-100 64 Stockholm
Tel: +46 8 55 55 24 00
info@svanen.se
www.svanen.se

Det här dokumentet kan bara kopieras i sin helhet och utan någon form av ändringar.

Citat kan användas om upphovsmannen Nordisk Miljömärkning nämns.

Vad är en Svanenmärkt dagligvarubutik?

En Svanenmärkt dagligvarubutik har en helhetsorienterad syn på sitt miljöarbete. Det omfattar allt från butikens sortiment och energiförbrukning till hur effektivt butiken sorterar avfall och arbetar med sitt matsvinn.

En Svanenmärkt butik

- har ett bra urval av miljömärkta och ekologiska varor
- drivs energieffektivt för att minska klimatpåverkan
- har fokus på avfallssortering och på att minska sitt matsvinn för att spara på jordens resurser.

Varför välja Svanenmärkning?

- Dagligvarubutiken kan använda varumärket Svanen i sin marknadsföring. Svanenmärkningen har hög trovärdighet och är känd i hela Norden.
- Svanenmärkningen är ett kostnadseffektivt och enkelt sätt för dagligvarubutiken att förmedla sitt miljöarbete och miljöengagemang till kunder och leverantörer.
- En miljöanpassad verksamhet har ofta lägre kostnader på grund av exempelvis lägre energiförbrukning och mindre mängd avfall.
- En mer miljöanpassad verksamhet förbereder dagligvarubutiken för framtida miljökrav.
- Miljöfrågor är komplicerade och det kan ta lång tid att sätta sig in i specifika frågeställningar. Svanenmärkningen kan ses som en guide till det här arbetet.

Vad kan Svanenmärkas?

Butiker som har ett brett sortiment inom flera varugrupper och säljer minst 50 procent dagligvaror kan Svanenmärkas. Dagligvarubutiken kan vara en enskild butik, ingå i en större kedja eller en webbutik.

Butikskedjor kan ansöka om kedjelicens för sin verksamhet. En kedja definieras i det här sammanhanget som butiker med samma koncept/namn/varumärke eller som i marknadsföringssammanhang på annat vis skiljer sig från eventuella andra delar av ett butikssamarbete. Samtliga butiker i en kedja ska vara placerade i ett och samma nordiska land. Varje enskild butik i en kedja ska ha:

1. ett inköpssamarbete
2. gemensamma avtal mellan butikerna om kriterierna för Nordisk Miljömärknings krav
3. gemensam registrering av data som är relevant för kriterierna.

Butikskedjor kan marknadsföra sig som Svanenmärkt butikskedja om minst 90 procent av butikskedjans butiker ingår i licensen. Endast de butiker som omfattas av kedjelicensen kan marknadsföra sig som Svanenmärkta. Butikskedjor där mindre än 90

procent av butikerna ingår i licensen kan marknadsföra en enskild butik som Svanenmärkt men inte kalla sig för en Svanenmärkt butikskedja.

En grupp butiker kan tillsammans ansöka om Svanenlicens. Det kan till exempel vara ett samarbete av utvalda butiker inom en kedja eller en sammanslagning av enskilda butiker med samma koncept/namn/varumärke i samma land. Gruppen ska förhålla sig till kraven som ställs på butikskedjor, genomgående i kriterierna och i Svanens digitala ansökningsguide. Gruppen har bara möjlighet att använda genomsnittstal för de butiker som klarar kraven inom gruppen. Om det till exempel visar sig under processens gång att det finns butiker i gruppen som inte uppfyller kraven, ska data för dessa butiker räknas bort, och en ny beräkning av genomsnittet för enbart de butiker som till slut kommer att ingå i licensen.

Gruppen kan inte marknadsföra sig som en Svanenmärkt kedja, men varje butik i gruppen kan marknadsföra sig som en Svanenmärkt butik. De enskilda butikerna i en grupp ska ha:

1. ett gemensamt inköpssamarbete
2. gemensamma avtal mellan butikerna om att uppfylla Nordisk Miljömärknings krav
3. gemensam registrering av data som är relevant för varje butik som ingår i gruppen

Webbutiker med flera lagrings- och plockplatser som vill marknadsföra hela sin verksamhet som Svanenmärkt, måste ansöka som en kedja oavsett antalet enheter.

Webbutiker som använder sig av underleverantörer i samband med lagring och plockning av varor kan Svanenmärkas om underleverantören är Svanenmärkt. Om varorna passerar flera aktörer innan de plockas, är det den sista lagerhållningsplatsen som omfattas av licensen.

Hur ansöker man?

Svanens digitala ansökningsguide för butiker används först och främst för att göra en ansökan om Svanenmärkning, och därefter för att dokumentera Svanens krav. Den sökande registrerar sig som kund och ska i samband med detta lämna ett antal uppgifter om sin verksamhet. Exempel på dessa är företagets omsättning, organisationsnummer, om det tillhör en kedja samt kontaktperson gentemot Svanen.

Den sökande får ett användarnamn och lösenord till Svanens digitala ansökningsguide. Tillgången kommer initialt att vara begränsad. När licensen är godkänd förlängs tillgången till guiden att gälla under hela licensperiodens giltighetstid. Den digitala ansökningsguiden används även av licensinnehavare i samband med årlig rapportering och internkontroll.

Företag i flera länder

Företag med butiker i flera länder måste skicka in separata ansökningar till den nationella miljömärkningsorganisationen i varje land man vill marknadsföra sig med Svanen. Detta gäller inte webbutiker eftersom de endast finns etablerade i ett land, trots att de driver försäljning över landsgränser.

Olika typer av butiker

Olika typer av butiker kan Svanenmärkas efter de här kriterierna. Se avsnittet ”Vad kan Svanenmärkas” här ovanför. I kraven i det här dokumentet framgår det av texten om speciell hänsyn behöver tas till en eller flera typer av butiker. Där ordet ”butik” används ska det tolkas som att formuleringen gäller samtliga sökanden.

Olika typer av krav

Kriterierna för dagligvarubutiker består av en kombination av obligatoriska krav och poängkrav. De obligatoriska kraven markeras med O+nummer och ska alltid fyllas i.

Poängkraven markeras med P+nummer och för varje poängkrav som ska uppfyllas delas ett antal poäng ut. Poängen räknas samman och för att få en licens måste en viss poängsumma uppnås.

Symboler i texten

För varje krav är det beskrivet hur kravet ska dokumenteras. Det finns också olika symboler som används för att underlätta arbetet. Symbolerna är:

 Ange i sökguiden

 Ladda upp

Kontroll

Det genomförs kontroller av Svanenmärkta butiker. Enskilda butiker får minst ett kontrollbesök under sin licensperiod.

Kontrollerna utförs även i butiker som ingår i en kedja. Nordisk Miljömärkning avgör när butikerna ska besökas.

Vid kontrollen ska underlag för beräkningar, original till inskickad dokumentation, mätningsprotokoll, inköpsstatistik och liknande som styrker att kraven uppfylls kunna visas upp.

Organisation och ansvar

Nordisk Miljömärkning kan efterfråga mer information än den som finns beskriven i dokumentationskraven. Licensinnehavare måste kunna visa upp dokumentation som stödjer informationen i samband med kontrollbesök och årsrapportering.

Butiken ansvarar för att se till att kraven är uppfyllda under hela licensens giltighetsperiod. Butiken ska kontakta Nordisk Miljömärkning omgående om man upptäcker avvikelser.

Nordisk Miljömärkning kan dra tillbaka licensen vid avvikelser som upptäcks i samband med rapportering eller kontroll. Bristande rapportering inom den tidsfrist Nordisk Miljömärkning meddelat anses som en avvikelse.

Kostnader

För information om kostnader för denna produktgrupp hänvisas till respektive lands hemsida – se adresser på sidan 3.

Frågor

Ytterligare information och hjälp med ansökan hittas på respektive lands hemsida eller genom att kontakta de olika ländernas nationella miljömärkningsorganisationer – se adresser på sidan 3.

Vad krävs för att bli Svanenmärkt?

För att få en Svanenlicens krävs det att:

- Samtliga obligatoriska krav uppfylls. Isländska dagligvarubutiker behöver inte uppfylla kraven O5, O6, O7 och O11.
- Minst 23 poäng av totalt 63 poäng måste uppnås.

Tabellen nedan ger en översikt över vilka obligatoriska krav och vilka poängkrav Nordisk Miljömärkning ställer på en dagligvarubutik/dagligvarukedja.

Krav-nummer	Krav	Antal poäng	Kommentar
Obligatoriska krav			
O1	Andel dagligvaror av total omsättning		
O2	Sortimentbredd		
O3	Årlig rapportering		
O4	Ansvariga personer		
O5	Försäljning av ekologisk mat och dryck och produkter från hållbart fiske		Kravet är inte obligatoriskt för butiker på Island.
O6	Försäljning av miljömärkta förbrukningsvaror		Kravet är inte obligatoriskt för butiker på Island.
O7	Försäljning av miljömärkta sällanköpsvaror/specialprodukter		Kravet gäller för butiker med en omsättning på sällanköpsvaror/specialprodukter som överstiger 10 procent av den totala omsättningen. Kravet är inte obligatoriskt för butiker på Island.
O8	Index för energieffektivitet		
O9	Osorterat avfall		
O10	Matsvinn		
O11	Miljömärkta förbrukningsvaror och tjänster		Kravet är inte obligatoriskt för butiker på Island.
O12	Butikens totala poängsumma		
Poängkrav			
P1	Hög försäljning av ekologisk mat och dryck och produkter från hållbart fiske	10	
P2	Hög försäljning av miljömärkta förbrukningsvaror	10	
P3	Bra energieffektivitet	20	

P4	Liten mängd osorterat avfall	8	
P5	Sortering av avfall	2	
P6	Minskat matsvinn	10	
P7	Hög inköpsvolym av miljömärkta förbrukningsvaror och tjänster	3	

1 Allmänt

01 Andel dagligvaror av total omsättning

Den verksamhet som ansöker om licensen ska ha en omsättning av dagligvaror som utgör över 50 procent av verksamhetens totala omsättning.

Butikskedjor ska uppfylla kravet på kedjenivå. Det innebär att andelen dagligvaror av den totala omsättningen ska beräknas för kedjan som helhet.

Dagligvaror definieras i det här sammanhanget som varor som förväntas konsumeras eller användas inom en begränsad tid. En dagligvara kan antingen vara mat/dryck eller en förbrukningsvara. En lista över vilka varor som räknas som förbrukningsvaror finns med som bilaga 1 i det här dokumentet. Några exempel är hushållspapper, rengöringsmedel och hygienartiklar. Tobak och snus räknas inte som dagligvaror.

Ange företagets totala omsättning exklusive moms samt total omsättning av dagligvaror exklusive moms i Svanens digitala ansökningsguide. Utgå från den senaste 12 månadernas säljstatistik.

02 Sortimentbredd

Butiken ska sälja dagligvaror inom minst 10 av produktkategorierna i tabellen nedan.

Butikskedjor ska uppfylla kravet för samtliga enheter som ingår i licensen. Det kan antingen göras genom att kedjans butiker säljer varor inom samma kategorier eller genom att butikerna i kedjan har ett gemensamt avtal om att sälja varor inom minst 10 kategorier, där dessa kan variera från en butik till en annan.

	Produktkategorier med exempel på varor
1	Frukt och grönt inkl. färska örter och kryddor
2	Kött och fisk – färsk/konserverad: Rena kött- och fiskprodukter, kött- och fiskbullar, hamburgare och fiskpinnar, korvar, konserverad sill, färsk pasta Färdigmat: Ärtsoppa, gröt, pannkakor
3	Pålägg: Ost, tofu, sylta, leverpastej, skinka, korv, kryddsmör och kaviar
4	Mejeri: Mjölk, gräddfil, mejeriprodukter med mjölksyrakultur, yoghurt, grädde, crème fraîche, smör och ägg
5	Bröd och kakor: Färskt och fryst bröd, kakor, knäckebröd, kex och ströbröd
6	Dryck: Öl, läsk, juice, mineralvatten, saft, soja-, ris- och havredryck
7	Kaffe, te, kakao
8	Konserver i glas-, metall- eller pappförpackningar, olja, kryddor, fonder och torra halvfabrikat
9	Barnmat inkl. gröt, välling, mellanmål och dryck
10	Spannmål och bakprodukter: Gryn, mjöl, ris, pasta, quinoa, couscous, frukostflingor, socker, florsocker, sirap, honung, vaniljsocker, nötter och torkad frukt
11	Snacks: Choklad, godis, snacks och potatischips
12	Frysta varor: Grönsaker, fisk, kött och färdigrätter
13	Glass och frysta bär
14	Djurfoder

15	Papper: Tidningar, tidsskrifter, kontorspapper, skrivblock och kuvert
16	Hushålls- och toalettpapper, pappersservetter, servetter, levande ljus, bakplåtspapper, muffinsformar och kaffefilter
17	Hushållskemikalier: Maskindiskmedel, handdiskmedel, allrengöring, sanitetsrengöring, tvättmedel och specialrengöring
18	Hygienprodukter: Schampo, handtvål, duschtvål, kosmetika, tamponger, trosskydd, blöjor, bomull och bomullspinnar

☞ Bekräfta att butiken/butikskedjan säljer varor inom minst 10 av angivna produktkategorier i Svanens digitala ansökningsguide.

2 Upprätthålla Svanenlicensen

03 Årlig genomgång

Butiken/butikskedjan ska årligen göra en genomgång av sin verksamhet och se till att kraven efterlevs under hela licensens giltighetstid. Följande områden ska gås igenom:

- Försäljning av ekologisk mat och dryck och produkter från hållbart fiske – O5
- Försäljning av miljömärkta förbrukningsvaror – O6
- Energieffektivitet – O8
- Osorterat avfall – O9
- Inköp av miljömärkta förbrukningsvaror och tjänster – O11

Nordisk Miljömärkning kan genomföra kontroller där uppdaterad information gällande de krav som anges ovan efterfrågas.

Nordisk Miljömärknings kontroll av butiker kan omfatta en genomgång av samtliga krav eller bara ett visst urval. Försäljningen av ekologisk mat och dryck kan vara föremål för kontroll ett år och ett annat år kan det vara energieffektivitet och avfallsmängd. Licensinnehavare får ett mail om när kontrollen ska ske.

Licensinnehavare ska använda Svanens digitala ansökningsguide för att dokumentera den årliga genomgången av verksamheten.

☞ Bekräfta i Svanens digitala ansökningsguide att butiken/butikskedjan kommer att göra en årlig genomgång av verksamheten baserat på Nordisk Miljömärknings obligatoriska krav.

04 Ansvariga personer

Butiken/butikskedjan ska utse en person som ansvarar för att verksamheten uppfyller Nordisk Miljömärknings krav under hela licensens giltighetstid. Denna person har också ansvaret för att den årliga genomgången av verksamheten genomförs.

Verksamheten ska informera Nordisk Miljömärkning om personen byts ut.

☞ Ange vem som är ansvarig för att upprätthålla licensen när ni ansöker om Svanenmärkningen.

3 Sortiment

05 Försäljning av ekologisk mat och dryck och produkter från hållbart fiske

Butiken ska uppfylla antingen alternativ A eller alternativ B.

Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter måste uppfylla samma kravalternativ för alla sina butiker.

Det obligatoriska kravet (alternativ A eller alternativ B) gäller inte för butiker på Island.

Alternativ A

Försäljningsandelen av ekologisk mat och dryck samt produkter från hållbart fiske ska utgöra minst 1,6 procent för norska butiker, 1,8 procent för finska butiker, 5,0 procent för svenska butiker och minst 6,5 procent för danska butiker.

Försäljningsandelen räknas ut på följande sätt:

$$x \% = \frac{\text{Omsättning av ekologisk mat och dryck + omsättning av produkter från hållbart fiske}}{\text{Total omsättning av mat och dryck}}$$

Försäljningsandelen ska beräknas utifrån omsättningen exklusive moms.

Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter ska uppfylla kravet på kedjenivå. Det innebär att när man räknar ut försäljningsandelen tar man upp samtliga butiker som ingår i ansökningen som en enda enhet.

Försäljningsandelen ska baseras på säljstatistik för de senaste 12 månaderna. Efter överenskommelse kan Nordisk Miljömärkning godkänna statistik för en kortare period om perioden är representativ för den normala driften.

Kravet kan även uppfyllas baserat på inköpsandel.

Med ekologisk mat och dryck avses i det här sammanhanget produkter som är märkta enligt EU:s direktiv EG 834/2007 och EG 203/2012, som bland annat EU-Blomman, KRAV, Luomu, Debio, Ø-märket och Tún-ljfrant.

Hållbart fiske definieras som MSC-certifierat fiske, eller fiske certifierat enligt KRAV:s regler för viltfångad fisk och skaldjur. Vid behov går det att ansöka om godkännande av Nordisk Miljömärkning för andra standardkrav för hållbart fiske. De ska då uppfylla kraven för de standard- och certifieringsystem som finns med i bilaga 2.

Försäljning av tobak och snus ska inte ingå i den totala omsättningen av mat och dryck.

- ☞ Ange omsättningen för ekologisk mat och dryck samt produkter från hållbart fiske exklusive moms i Svanens digitala ansökningsguide.
- ☞ Ange total omsättning för mat och dryck exklusive moms i Svanens digitala ansökningsguide.
- 🏠 Ladda upp underlag som bekräftar säljstatistiken som efterfrågas i Svanens digitala ansökningsguide.

Alternativ B

Sortimentet av ekologisk mat och dryck samt produkter från hållbart fiske ska alltid bestå av minst det antal produkter som anges i tabellen. Det finns en tabell för varje land.

Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter ska uppfylla kravalternativet för samtliga enheter.

Omsättning för finska butiker (samtliga siffror i milj. €)	≤ 1,0	≤ 3,0	≤ 7,0	≤ 12	≤ 20	≤ 35	≤ 50	> 50
Antal produkter	50	100	300	375	450	500	525	550

Omsättning för norska butiker (samtliga siffror i milj. NOK)	≤ 8,0	≤ 24	≤ 57	≤ 97	≤ 162	≤ 284	≤ 405	> 405
Antal produkter	50	100	250	325	400	450	475	500

Omsättning för svenska butiker (samtliga siffror i milj. SEK)	≤ 9,0	≤ 28	≤ 64	≤ 110	≤ 184	≤ 322	≤ 460	> 460
Antal produkter	75	150	300	400	500	600	800	1000

Omsättning för danska butiker (samtliga siffror i milj. DKK)	≤ 7,0	≤ 22	≤ 52	≤ 89	≤ 148	≤ 259	≤ 370	> 370
Antal produkter	75	150	300	400	500	600	800	1000

En vara definieras efter varans handelsnamn och artikelnummer. Två olika artikelnummer är två olika varor. En vara kan bara räknas en gång.

Med ekologisk mat och dryck avses i det här sammanhanget produkter som är märkta enligt EU:s direktiv EG 834/2007 och EG 203/2012, som bland annat EU-Blomman, KRAV, Luomu, Debio, Ø-märket och Tún-liffrant.

Hållbart fiske definieras som MSC-certifierat fiske, eller fiske certifierat enligt KRAV:s regler för viltfångad fisk och skaldjur. Vid behov går det att ansöka om godkännande av andra standardkrav för hållbart fiske. De ska då uppfylla kraven för de standard- och certifieringsystem som finns med i bilaga 2.

Ange i Svanens digitala ansökningsguide antalet ekologiska mat- och dryckesprodukter samt produkter från hållbart fiske som finns i varje enskild butiks sortiment.

Ladda upp en översikt över de ekologiska mat- och dryckesprodukter samt produkter från hållbart fiske som butiken säljer i Svanens digitala ansökningsguide. Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter måste ange de ekologiska och hållbara produkter som finns i sortimentet för varje enskild butik.

P1 Hög försäljning av ekologisk mat och dryck och produkter från hållbart fiske

Butiken får poäng enligt tabellerna nedan om försäljningsandelen av ekologisk mat och dryck samt produkter från hållbart fiske är högre än det obligatoriska kravet anger i antingen alternativ A eller alternativ B.

Om alternativ A används för att dokumentera O5 är det tabell A som ligger till grund för tilldelning av poäng. Om alternativ B används för att dokumentera O5 är det tabell B som ligger till grund för det antal poäng som tilldelas butiken. Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter får poäng enligt kedjans försäljningsandel som beräknas i O5.

Tabell A

Poäng tilldelas utifrån hur stor försäljningsandelen av ekologisk mat och dryck samt produkter från hållbart fiske är.

Poäng	Island	Danmark	Norge	Finland	Sverige
1	≥ 0,5 %	≥ 6,7 %	≥ 1,7 %	≥ 1,9 %	≥ 5,5 %
2	≥ 0,6 %	≥ 7,0 %	≥ 1,8 %	≥ 2,0 %	≥ 6,0 %
3	≥ 0,8 %	≥ 8,0 %	≥ 1,9 %	≥ 2,1 %	≥ 7,0 %
4	≥ 1,0 %	≥ 9,0 %	≥ 2,0 %	≥ 2,2 %	≥ 8,0 %
5	≥ 1,5 %	≥ 10 %	≥ 2,4 %	≥ 2,6 %	≥ 9,0 %
6	≥ 2,0 %	≥ 11 %	≥ 3,0 %	≥ 3,2 %	≥ 11 %
7	≥ 2,5 %	≥ 13 %	≥ 3,6 %	≥ 3,8 %	≥ 13 %
8	≥ 3,2 %	≥ 16 %	≥ 4,4 %	≥ 4,6 %	≥ 15 %
9	≥ 3,9 %	≥ 19 %	≥ 5,2 %	≥ 5,4 %	≥ 17 %
10	≥ 4,6 %	≥ 22 %	≥ 6,0 %	≥ 6,2 %	≥ 19 %

Tabell B

Butiken tilldelas poäng utifrån hur många procentenheter högre sortimentet av ekologisk mat och dryck samt produkter från hållbart fiske är än det obligatoriska kravet i O5 alternativ B.

Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter tilldelas poäng efter hur många procentenheter högre butikernas genomsnitt är i förhållande till den obligatoriska nivån.

Poäng	Procent fler produkter än det obligatoriska krav som anges i O5 alternativ B
1	≥10
2	≥20
3	≥30
4	≥40
5	≥50
6	≥60
7	≥70
8	≥80
9	≥90
10	≥100

Olika antal poäng delas ut mellan länderna beroende på olika tillgänglighet av ekologiska produkter och produkter från hållbart fiske.

Svanens digitala ansökningsguide räknar automatiskt ut antalet poäng baserat på information som angetts i O5 alternativ B.

06 Försäljning av miljömärkta förbrukningsvaror

Butiken ska uppfylla antingen alternativ A eller alternativ B. Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter måste uppfylla samma kravalternativ för alla sina butiker.

Det obligatoriska kravet (alternativ A eller alternativ B) gäller inte för butiker på Island.

Alternativ A

Försäljningsandelen av miljömärkta förbrukningsvaror måste vara minst 20 procent för svenska och danska butiker, 15 procent för norska butiker och 9 procent för finska butiker.

Försäljningsandelen räknas ut på följande sätt:

$$x \% = \frac{\text{Omsättning av miljömärkta förbrukningsvaror}}{\text{Total omsättning av förbrukningsvaror}}$$

Försäljningsandelen ska beräknas utifrån omsättningen exklusive moms.

Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter ska uppfylla kravet på kedjenivå. Det innebär att när man räknar ut försäljningsandelen, tar man upp samtliga butiker som ingår i ansökningen som en enda enhet.

Försäljningsandelen ska baseras på säljstatistik för de senaste 12 månaderna. Efter överenskommelse kan Nordisk Miljömärkning godkänna statistik för en kortare period om perioden är representativ för den normala driften och om kravet på försäljningsandelen uppfylls med god marginal.

Kravet kan även uppfyllas baserat på inköpsandelen.

Till miljömärkta produkter räknas i det här sammanhanget produkter märkta med Svanen, EU-Blomman och Bra Miljöval.

En lista på vilka varor som definieras som förbrukningsvaror finns i bilaga 1.

Försäljning av tobak och snus ska inte ingå i den totala omsättningen av förbrukningsvaror.

- ☞ Ange omsättningen för miljömärkta förbrukningsvaror exklusive moms i Svanens digitala ansökningsguide.
- ☞ Ange total omsättning för förbrukningsvaror exklusive moms i Svanens digitala ansökningsguide.
- ☞ Ladda upp underlag som bekräftar säljstatistiken som efterfrågas i Svanens digitala ansökningsguide.

Alternativ B

Sortimentet av miljömärkta förbrukningsvaror ska alltid bestå av minst det antal produkter som anges i tabellerna. Det finns en tabell för varje land.

Omsättning för finska butiker (samtliga siffror i milj. €)	≤ 1,0	≤ 3,0	≤ 7,0	≤ 12	≤ 20	≤ 35	≤ 50	> 50
Antal produkter	30	40	50	70	80	90	100	110

Omsättning för norska butiker (samtliga siffror i milj. NOK)	≤ 8,0	≤ 24	≤ 57	≤ 97	≤ 162	≤ 284	≤ 405	> 405
Antal produkter	50	60	90	110	130	150	170	190

Omsättning för svenska butiker (samtliga siffror i milj. SEK)	≤ 9,0	≤ 28	≤ 64	≤ 110	≤ 184	≤ 322	≤ 460	> 460
Antal produkter	60	75	100	150	200	250	300	375

Omsättning för danska butiker (samtliga siffror i milj. DKK)	≤ 7,0	≤ 22	≤ 52	≤ 89	≤ 148	≤ 259	≤ 370	> 370
Antal produkter	60	75	100	150	200	250	300	375

Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter ska uppfylla kravet för samtliga enheter.

En vara definieras efter varans handelsnamn och artikelnummer. Två olika artikelnummer är två olika varor. En vara kan bara räknas en gång.

Till miljömärkta produkter räknas i det här sammanhanget produkter märkta med Svanen, EU-Blomman och Bra Miljöval.

En lista på vilka varor som definieras som förbrukningsvaror finns i bilaga 1.

Ange i Svanens digitala ansökningsguide det antal miljömärkta förbrukningsvaror som varje enskild butik har i sitt sortiment.

Ladda upp en översikt över de miljömärkta förbrukningsvaror som säljs i butiken i Svanens digitala ansökningsguide. Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter måste ange de miljömärkta förbrukningsvaror som finns i sortimentet för varje enskild butik.

P2 Hög försäljning av miljömärkta förbrukningsvaror

Butiken får poäng enligt tabellerna nedan om försäljningen av miljömärkta förbrukningsvaror är högre än det obligatoriska kravet.

Om alternativ A används för att dokumentera O6 är det tabell A som ligger till grund för tilldelning av poäng. Om alternativ B används för att dokumentera O6 är det tabell B som ligger till grund för det antal poäng som tilldelas butiken. Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter får poäng enligt kedjans försäljningsandel som beräknas i O6.

Tabell A

Poäng tilldelas utifrån hur stor försäljningsandelen av miljömärkta förbrukningsvaror är.

Poäng	Island	Danmark	Norge	Finland	Sverige
1	≥ 2,5 %	≥ 21 %	≥ 16 %	≥ 10 %	≥ 21 %
2	≥ 3,0 %	≥ 22 %	≥ 17 %	≥ 11 %	≥ 22 %
3	≥ 4,0 %	≥ 24 %	≥ 19 %	≥ 12 %	≥ 24 %
4	≥ 5,0 %	≥ 26 %	≥ 21 %	≥ 14 %	≥ 26 %
5	≥ 7,0 %	≥ 29 %	≥ 24 %	≥ 16 %	≥ 29 %
6	≥ 9,0 %	≥ 32 %	≥ 27 %	≥ 18 %	≥ 32 %
7	≥ 11 %	≥ 35 %	≥ 30 %	≥ 21 %	≥ 35 %
8	≥ 15 %	≥ 40 %	≥ 35 %	≥ 23 %	≥ 40 %
9	≥ 19 %	≥ 45 %	≥ 40 %	≥ 27 %	≥ 45 %
10	≥ 23 %	≥ 50 %	≥ 45 %	≥ 32 %	≥ 50 %

Tabell B

Butiken tilldelas poäng utifrån hur många procentenheter högre sortimentet av miljömärkta förbrukningsvaror är än det obligatoriska kravet i O6 alternativ B.

Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter tilldelas poäng efter hur många procentenheter högre butikernas genomsnitt är i förhållande till den obligatoriska nivån.

Poäng	Procent fler produkter än det obligatoriska krav som anges i O6 alternativ B
1	≥10
2	≥20
3	≥30
4	≥40
5	≥50
6	≥60
7	≥70
8	≥80
9	≥90
10	≥100

Olika poängantal delas ut mellan länderna beroende på olikheter i tillgängligheten av miljömärkta förbrukningsvaror.

Svanens digitala ansökningsguide räknar automatiskt ut antalet poäng baserat på information som angetts i O6 alternativ B.

07 Försäljning av miljömärkta sällanköpsvaror/specialprodukter

Kravet gäller för butiker med en omsättning på sällanköpsvaror/specialprodukter som överstiger 10 procent av den totala omsättningen. Det obligatoriska kravet gäller inte för butiker på Island.

Butiken ska minst ha det totala antalet miljömärkta artiklar som visas i tabellen nedan. Det måste dock finnas minst en miljömärkt artikel inom respektive kategori. Om butiken inte har något sortiment inom en viss kategori, kan antalet i den kategorin räknas bort från totalen. Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter

bedöms som en enhet. Det innebär att samtliga enheter som ingår i licensen måste ha en gemensam policy för produkterna i tabellen nedan.

Kategori	Danmark	Norge	Finland	Sverige
Ritböcker, böcker, omslagspapper, lim, pennor, hobbyfärg, vattenfärger, fingerfärg och kriter	3	3	2	6
Kläder, skor, frotté och sängkläder	1	1	1	2
Möbler, utemöbler, leksaker, leksaker för utomhusbruk, golv, vedugn, målarfärg, avfettningemedel, bilvårdsmedel och spolarvätska	2	2	1	2
TV, PC, skärmar och skrivare	1	1	1	1
Totalt	7	7	5	11

Med sällanköpsvaror/ specialprodukter avses i det här sammanhanget produkter som varken är mat/ dryck eller förbrukningsvaror.

Till miljömärkta produkter räknas i det här sammanhanget produkter märkta med Svanen, EU-Blomman, Bra Miljöval. För kläder, skor, frotté och sängkläder räknas också GOTS. För TV-apparater, datorer, bildskärmar och skrivare räknas också Blaue Engel och TCO Development.

Kravet visas endast i ansökningsguiden om sökanden har en omsättning för sällanköpsvaror/ specialprodukter på över 10 procent. Den andel av omsättningen som kommer från försäljning av sällanköpsvaror/ specialprodukter räknas ut med hjälp av de uppgifter som anges i ansökningsguiden och i O1.

Uppge inom vilka produktkategorier butiken säljer varor i Svanens digitala ansökningsguide.

Ange vilka miljömärkta produkter som säljs inom varje produktkategori i Svanens digitala ansökningsguide. Ange licensnummer för Svanenmärkta produkter.

Ladda upp underlag i Svanens digitala ansökningsguide som visar att det obligatoriska kravet är uppfyllt.

4 Energi

08 Energieffektivitet

Danska, svenska, isländska och norska butiker ska uppfylla alternativ A i kravet. Finska butiker kan uppfylla alternativ B under förutsättning att ventilation och uppvärmning ingår i butikens inköpta energi. Finska kedjor kan endast använda sig av alternativ B om samtliga butiker som ingår i licensen kan bekräfta att ventilation och uppvärmning ingår. Om inte ska alternativ A användas.

Alternativ A

Butikens energiindex ska vara maximalt 2,00. Indexet räknas ut i Svanens digitala ansökningsguide.

Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter ska uppfylla kravet som ett genomsnitt på kedjenivå. Respektive butik/enhet får däremot inte ha en

energiförbrukning som överstiger 25 procent över obligatoriskt index, motsvarande ett index på 2,50. Det innebär att statistik måste anges för varje butik/enhet.

För information om hur ansökningsguiden räknar ut energiindex, se bilaga 3 till det här kriteriedokumentet. Här finns även en beskrivning av hur indexresultaten för varje enskild butik vägs in i förhållande till varandra.

Alternativ B

Butikens relativa energiförbrukning kan inte vara högre än vad som anges i tabellen nedan. Butikens relativa energiförbrukning beräknas i Svanens digitala ansökningsguide.

Butikens yta	≤999 m ²	1000 m ² - 2999 m ²	≥ 3000 m ²
Relativ energiförbrukning	≤ 510 kWh/m ² /år	≤ 425 kWh/m ² /år	≤ 340 kWh/m ² /år

Butikskedjor och webbbutiker som består av flera enheter ska uppfylla kravalternativet på kedjenivå. Respektive butik/enhet får däremot inte ha en energiförbrukning som ligger på mer än 25 procent över det obligatoriska kravet. Det innebär att statistik måste anges för varje butik/enhet.

Kyl- och frysvaror omfattar i det här sammanhanget varor inom kategorierna mejeriprodukter, kött, fisk, konserverade produkter, deli och frysvaror.

En beskrivning av hur butikens relativa energiförbrukning beräknas finns i bilaga 4. Här beskrivs också hur genomsnittet för en kedja beräknas.

För alternativ A

- ☞ Ange alla relevanta data för att räkna ut index för energieffektiviteten i Svanens digitala ansökningsguide.
- 📁 Ladda upp underlag som bekräftar butikens golvyta i Svanens digitala ansökningsguide. Det kan hyresavtal eller motsvarande.
- 📁 Ladda upp underlag som visar en uträkning av mängden mat som produceras i butikens eget kök i Svanens digitala ansökningsguide.
- 📁 Ladda upp dokumentation som bekräftar att energi till ventilation och uppvärmning ingår i angiven energiförbrukning. Det kan vara en bekräftelse från en hyresvärd eller motsvarande.
- 📁 Ladda upp underlag som bekräftar mängden inköpt energi i Svanens digitala ansökningsguide. Det kan vara en faktura från energileverantörerna eller motsvarande. Utgå från den senaste 12 månadernas energiförbrukning.

För alternativ B

- ☞ Bekräfta i Svanens digitala ansökningsguide om ventilation och uppvärmning ingår i statistiken för inköpt energi. Butikskedjor ska bekräfta för samtliga enheter som ingår i licensen.
- ☞ Ange alla relevanta data för beräkning av relativ energiförbrukning i Svanens digitala ansökningsguide.
- 📁 Ladda upp underlag som bekräftar butikens golvyta i Svanens digitala ansökningsguide. Det kan vara ett hyresavtal eller motsvarande.
- 📁 Ladda upp underlag som bekräftar mängden inköpt energi i Svanens digitala ansökningsguide. Det kan vara en faktura från energileverantörerna eller motsvarande. Utgå från den senaste 12 månadernas energiförbrukning.

- 🏠 Ladda upp dokumentation som bekräftar andelen kyl- och frysvaror i Svanens digitala ansökningsguide.

P3 Bra energieffektivitet

Butiken får poäng enligt tabellen nedan om energieffektiviteten är bättre än nivån i det obligatoriska kravet.

Danska, svenska, isländska och norska butiker bedöms efter tabell A och finska butiker bedöms efter tabell B om de använder sig av alternativ B i krav O8. Butikskedjor får poäng enligt det genomsnitt som räknas ut i O8.

Tabell A: Poängtabell för danska, svenska, isländska och norska butiker.

Poäng	Energiindex
1	$\leq 1,95$
5	$\leq 1,80$
10	$\leq 1,65$
15	$\leq 1,40$
20	$\leq 1,15$

Tabell B: Poängtabell för finska butiker som använder sig av alternativ b i krav O8.

Poäng	Procent lägre relativ energiförbrukning än det obligatoriska kravet i O8
1	$\geq 2,5 \%$
5	$\geq 10 \%$
10	$\geq 17,5 \%$
15	$\geq 30 \%$
20	$\geq 42,5 \%$

Svanens digitala ansökningsguide räknar automatiskt ut antalet poäng baserat på uppgifter som angetts i O8B.

5 Avfall

09 Osorterat avfall

Butiken får inte ha mer osorterat avfall än det som tabellen nedan anger.

Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter ska uppfylla kravet på kedjenivå. Respektive butik/enhet får dock inte ha mer osorterat avfall än 25 procent utöver det obligatoriska kravet. Det innebär att statistik måste anges för varje butik/enhet.

	Island	Danmark	Norge	Finland	Sverige
Lokal valuta	ISK	DKK	NOK	Euro	SEK
Mängden osorterat avfall i kg/omsättning i lokal valuta exkl. moms	70	920	570	8300	850

Mängden osorterat avfall räknas ut på följande sätt:

$$\text{Mängd osorterat avfall} = \frac{\text{Mängd osorterat avfall i kg}}{\text{Total omsättning i miljoner kronor i lokal valuta}}$$

Mängden osorterat avfall ska baseras på statistik från de senaste 12 månaderna. Efter överenskommelse kan Nordisk Miljömärkning godkänna statistik för en kortare period om perioden är representativ för den vanliga driften, och om kravet för mängden osorterat avfall uppfylls med god marginal.

Om butiken endast har uppgifter om mängden osorterat avfall i volym och inte i vikt, kan volym räknas om till vikt med hjälp av uträkningsmetoden som beskrivs i bilaga 5.

Alternativt kan butiken själv väga sitt osorterade avfall under en tvåveckorsperiod som är representativ för den normala driften.

Med osorterat avfall avses avfall som inte kan sorteras för materialåtervinning utan som går till förbränning/deponi. Det innebär att matavfall ska räknas som osorterat avfall om det går till deponi eller energiåtervinning.

Ange mängden osorterat avfall i Svanens digitala ansökningsguide.

Om butiken endast har statistik för volymen av det osorterade avfallet: Ange volymen av osorterat avfall samt hur stor andel av detta som är matavfall i Svanens digitala ansökningsguide.

Ladda upp underlag från avfallsentreprenör som bekräftar informationen om mängden osorterat avfall i Svanens digitala ansökningsguide.

P4 Liten mängd osorterat avfall

Butiken får poäng enligt tabellen nedan om mängden osorterat avfall är lägre än det obligatoriska kravet anger. Butikskedjor får poäng utifrån kedjans genomsnittliga mängd osorterat avfall beräknat i O9.

Poäng	Island	Danmark	Norge	Finland	Sverige
2	≤65	≤900	≤ 550	≤8300	≤ 820
4	≤60	≤750	≤ 480	≤7500	≤ 750
6	≤50	≤500	≤ 350	≤5000	≤ 500
8	≤35	≤300	≤ 200	≤3500	≤ 300

Mängden osorterat avfall i kg per omsatt miljon i lokal valuta exkl. moms.

Svanens digitala ansökningsguide räknar automatiskt ut antalet poäng baserat på uppgifter som angetts i O9.

P5 Sortering av avfall

Butiker som sorterar sitt avfall i följande avfallsfraktioner tilldelas 0,5 poäng per fraktion (max 2 poäng):

- metall
- hårdplast
- mjukplast
- papp (wellpapp/kartong)
- papper
- färgat glas
- ofärgat glas
- trä
- fett

Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter måste ha en gemensam policy och rutin för det antal fraktioner som minst sorteras ut. Vilka fraktioner som avfallet sorteras i behöver däremot inte vara samma för samtliga enheter.

Om någon av ovan nämnda avfallsfraktioner sorteras tillsammans (exempelvis glas och metall) ska det räknas som två fraktioner så länge de i ett senare skede separeras och återvinns av avfallsentreprenör.

☞ Ange i Svanens digitala ansökningsguide vilka avfallsfraktioner butiken sorterar i.

🏠 Butikskedjor ska i Svanens digitala ansökningsguide uppge hur många avfallsfraktioner som minst sorteras ut. Ladda också upp underlag som visar vilka butiker som sorterar vilka fraktioner.

🏠 Ladda upp underlag som visar sorteringen i fraktioner i Svanens digitala ansökningsguide.

O10 Mätning av matsvinn

Butiken ska mäta den mängd matsvinn som uppstår. Butiken kan själv välja om matsvinnet ska mätas i mängd (kg), inköpsvärde (kr, €) eller förlorad omsättning (kr, €).

Statistik över mätresultatet ska sammanställas kvartalsvis eller oftare. Nordisk Miljömärkning kan efterfråga dessa resultat i samband med årliga efterkontroller.

Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter ska mäta sitt matsvinn med samma metod för alla enheter som ingår i licensen.

Här definieras matsvinn som mat som inte har sålts i butiken p.g.a. felaktig förvaring, förpackningsdefekter, utgången bäst före-datum och liknande och som därför måste kasseras, komposteras eller gå till djurfoder, biogasproduktion eller energiåtervinning. Ben, köttrester och annat matavfall som inte är eller har varit ämnad för mänsklig konsumtion ska inte ingå i mätningarna.

☞ Bekräfta i Svanens digitala ansökningsguide att matsvinnet mäts och sammanställs.

☞ Ange i Svanens digitala ansökningsguide om matsvinnet mäts i mängd (kg), inköpsvärde (kr, €) eller förlorad omsättning (kr, €).

P6 Åtgärder för minskat matsvinn

Butiken får poäng om aktiviteterna i tabellen nedan är en del av den dagliga driften. Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter behöver inte ha genomfört

samma åtgärder i samtliga butiker, men måste kunna visa att minst samma poängsumma uppnås för alla enheter som ingår i licensen.

Aktivitet	Poäng (max 10 poäng)
Butiken har ett avtal med en extern part som säkerställer att bröd och bakverk och/eller frukt och grönt används som djurfoder.	1
Butiken har ett fast avtal med en välgörenhetsorganisation eller matcentral för donation av mat som inte kan säljas.	3
Butiken använder råvaror som börjar närma sig bäst-före-datum i färdigrätter som säljs i butiken eller som serveras till personalen.	3
Butiken säljer varor som närmar sig bäst före-datum till nedsatt pris och är tydliga i sin märkning av nedsatta varor.	4
Butiken anordnar inte kampanjer som ger mängdrabatt på varor med kort hållbarhet. Kort hållbarhetstid definieras här som varor med bäst före-datum inom 2 veckor.	5
Butiken anordnar informationsaktiviteter riktade till kunderna som uppmanar till minskning av matsvinn. Poäng ges efter godkännande från Svanen.	5
Andra åtgärder som minskar matsvinnet ger poäng efter godkännande från Svanen.	Max 5 poäng

- ☞ Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter ska ange hur många poäng samtliga enheter i kedjan uppnår i Svanens digitala ansökningsguide.
- ☞ Butikskedjor ska ladda upp en lista över vilka aktiviteter de enskilda butiker som ingår i kedjan har genomfört i Svanens digitala ansökningsguide.
- ☞ Ladda upp avtal med en extern part som säkerställer att bröd och bakverk och/eller frukt och grönt används som djurfoder.
- ☞ Ladda upp avtal med en välgörenhetsorganisation eller matcentral om donation av mat i Svanens digitala ansökningsguide.
- ☞ Ange i Svanens digitala ansökningsguide om butiken systematiskt använder råvaror som börjar närma sig bäst-före-datum i tillagningen av färdigrätter som säljs i butiken eller serveras till personalen.
- ☞ Ladda upp bilder på varor som säljs till nedsatt pris på grund av bäst-före-datumet eller defekt förpackning i Svanens digitala ansökningsguide.
- ☞ Ange om butiken inte använder sig av kampanjer som ger mängdrabatt på varor med kort hållbarhet i Svanens digitala ansökningsguide.
- ☞ Ladda upp bilder från informationsaktiviteter som uppmanar kunder att minska sitt matsvinn i Svanens digitala ansökningsguide. Det kan också hänvisas till planer på kommande informationsaktiviteter.
- ☞ Ladda upp dokumentation som bekräftar andra åtgärder som har utförts och som har lett till en betydlig minskning av matsvinnet.

6 Butikens användning av varor och tjänster

011 Miljömärkta förbrukningsvaror och tjänster

Norska, svenska och danska butiker ska köpa in miljömärkta förbrukningsvaror och tjänster i minst 3 av de produktkategorier som anges i tabellen nedan. Finska butiker ska köpa in miljömärkta förbrukningsvaror och tjänster i minst 2 av kategorierna. Inköpet ska täcka minst 90 procent av behovet i den aktuella kategorin om inget annat anges. Det obligatoriska kravet gäller inte för butiker på Island.

Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter måste kunna visa att det köps in det antal miljömärkta förbrukningsvaror och tjänster som krävs för varje enskild enhet. Vilka varor och tjänster som köps in kan dock variera från en butik till en annan.

Förbrukningsvaror \geq 90 % av inköpsvolymen i varje kategori (om inget annat anges)*
Rengöringsprodukter: Golvrengöring, sanitetsrengöring, allrengöring, maskindiskmedel, handdiskmedel, handtvål och moppar och dukar i mikrofiber
Pappersprodukter: Toalettpapper, hushållspapper och kopieringspapper
Textilier: Arbetskläder (\geq 50 % av inköpsvolymen)
Tjänster \geq 90 % av inköpsvolymen i varje kategori (om inget annat anges)
Städtjänster (\geq 90 % av den totala butiksytan)
Tvätt av arbetskläder (\geq 90 % av antalet plagg, grovt uppskattat)
Tvätt av entrémattor
Trycksaker
Hotellövernattning (\geq 50 % av inköpsvolymen)

* Inköp som görs av en extern part omfattas av kravet.

Till miljömärkta produkter räknas i det här sammanhanget produkter märkta med Svanen, EU-Blomman och Bra Miljöval.

En skadad vara räknas inte in i inköpsvolymen.

- ☞ Kryssa i Svanens digitala ansökningsguide för inom vilka kategorier miljömärkta förbrukningsvaror och tjänster köps in.
- ☞ Ange produktnamn och licensnummer på de miljömärkta förbrukningsvaror som butiken använder i Svanens digitala ansökningsguide. Ange också företagsnamn och licensnummer på leverantörerna av de miljömärkta tjänster som butiken köper in.
- ☞ Butikskedjor ska ange inom hur många kategorier samtliga enheter i kedjan köper in miljömärkta förbrukningsvaror och tjänster i Svanens digitala ansökningsguide.
- ☞ Butikskedjor ska ladda upp underlag som visar vilka förbrukningsvaror och tjänster de enskilda enheterna köper in i Svanens digitala ansökningsguide.

P7 Inköp i ytterligare kategorier av miljömärkta förbrukningsvaror och tjänster

Butiker som köper in miljömärka förbrukningsvaror och tjänster utöver de obligatoriska kategorierna i O11 tilldelas ett poäng för varje extra kategori. Här ges max. 3 poäng.

Butikskedjor och webbutiker som består av flera enheter behöver inte köpa in samma förbrukningsvaror och tjänster till samtliga butiker men måste kunna visa att samma poängsumma uppnås för samtliga enheter.

Svanens digitala ansökningsguide räknar automatiskt ut antalet poäng baserat på uppgifter som angetts i O11.

7 Allmänt

O12 Total poängsumma

Butiken ska samla minst 23 poäng. Tabellen visar hur många poäng det finns att hämta i de olika poängkraven.

Krav	Kravnamn	Maxpoäng
P1	Hög försäljning av ekologisk mat och dryck och produkter från hållbart fiske	10
P2	Hög försäljning av miljömärkta förbrukningsvaror	10
P3	Bra energieffektivitet	20
P4	Liten mängd osorterat avfall	8
P5	Sortering av avfall	2
P6	Åtgärder för minskat matsvinn	10
P7	Inköp i ytterligare kategorier av miljömärkta förbrukningsvaror och tjänster	3
Maxpoäng totalt		63

Poängsammanställningen görs automatiskt i Svanens digitala ansökningsguide.

Versionshistorik

Nordisk Miljömärkning fastställde kriterierna för dagligvarubutiker den 14 juni 2016 och de gäller till 30 juni 2019.

Nordiska kriteriegruppen beslutade den 26 oktober 2016 att ändra krav O1 för kedjor så att andelen dagligvaror för kedjor ska beräknas för kedjan som helhet och inte bara för de butiker som ingår i licensen. Nordiska kriteriegruppen beslutade den 18 november 2016, på begäran från Nordiska licensieringsgruppen, att ändra definitionen av en butikskedja. Det beslutades att ta bort minimumgränsen på fem butiker för en butikskedja. Den nya versionen heter 3.1.

Nordiska kriteriegruppen beslutade den 14 december 2017 att justera krav O7. Samtidigt beslutades det att kriterierna förlängs med 18 månader och gäller till och med den 31 december 2020. Den nya versionen heter 3.2.

Nordiska kriteriegruppen beslutade den 19 december 2018 att förlänga kriterierna med 18 månader. De gäller till och med den 30 juni 2022. Den nya versionen heter 3.3.

Nordiska kriteriegruppen beslutade den 16 februari 2021 att förlänga kriterierna med 18 månader. De gäller till och med den 31 december 2023. Den nya versionen heter 3.4.

Nordiska kriteriegruppen beslutade den 29 november 2022 att förlänga kriterierna med 12 månader. De gäller till och med den 31 december 2024. Den nya versionen heter 3.5.

Miljömärkningslicensen gäller så länge kriterierna uppfylls och till dess att kriterierna slutar gälla. Kriterierna kan förlängas eller justeras. I dessa fall förlängs licensen automatiskt och licensinnehavaren meddelas.

Senast 1 år innan kriterierna slutar gälla ska meddelas vilka kriterier som ska gälla efter detta datum. Licensinnehavaren erbjuds då möjlighet att förnya licensen.

Regler för Nordisk Miljömärkning av tjänster

För att enkelt kunna identifiera Svanenmärkta tjänster, ska licensnumret samt en beskrivande undertext skrivas ut tillsammans med Svanenmärket.

Den beskrivande undertexten för 079 Dagligvarubutiker är: **Dagligvarubutik**

Mer information om regler, avgifter och riktlinjer för Svanens logotyp finns på www.svanen.se/regelverk/

Nya kriterier

I kommande version kommer arbetet att fokusera på möjligheten till åtstramningar inom

- kraven på ekologisk och miljömärkt försäljningsandel
- krav på energiförbrukning
- krav på sorterat avfall
- det allmänna kravet på hur många poäng butiken måste uppnå

Nordisk Miljömärkning utvärderar även möjligheten att ställa ett obligatoriskt krav på mängden matsvinn i butikerna.

Definitioner och förklaringar

Ord	Förklaring eller definition
Hållbart fiske	Hållbart fiske definieras som MSC-certifierad fisk, eller fiske certifierat enligt KRAV:s regler för viltfångad fisk och skaldjur. Andra standardkrav för hållbart fiske kan godkännas av Nordisk Miljömärkning vid behov. De ska då uppfylla kraven för de standard- och certifieringssystem som finns med i bilaga 2.
Dagligvarukedja	En dagligvarukedja definieras i det här sammanhanget som en grupp butiker med samma koncept/namn/varumärke som i marknadsföringssammanhang skiljer sig från eventuella andra delar av ett butikssamarbete. Följande tre förutsättningar måste vara på plats för att en grupp butiker ska kunna definieras som en kedja: <ol style="list-style-type: none">1. Ett inköpsamarbete2. Gemensamma avtal mellan butikerna om kriterierna för Nordisk Miljömärknings krav3. Gemensam registrering av data som är relevant för kriterierna.
Dagligvaror	Dagligvaror definieras här som varor som förväntas konsumeras eller användas inom en begränsad tid. Mat, hygienartiklar, hushållsartiklar, hushållspapper och rengöringsmedel är alla exempel på varor som räknas som dagligvaror.
Förbrukningsvaror	Förbrukningsvaror i det här sammanhanget definieras som dagligvaror som inte är mat och dryck. En lista på vilka varor som räknas som förbrukningsvaror finns i bilaga 1.
Grupp butiker	En grupp butiker kan vara ett samarbete av utvalda butiker inom en kedja eller en sammanslagning av enskilda butiker med samma koncept/namn/varumärke i samma land. Gruppen ska uppfylla kraven som ställs på en kedja. Gruppen har bara möjlighet att använda genomsnittssiffror för de butiker som klarar kraven inom gruppen. Varje butik i gruppen kan marknadsföra sig som en Svanenmärkt butik, men gruppen kan inte marknadsföra sig som en Svanenmärkt kedja.
Index för energieffektivitet	Index för energieffektivitet visar i det här sammanhanget på ett värde som beskriver hur energieffektiv en butik kan anses vara. Index räknas ut i Svanens digitala ansökningsguide. Bilaga 3 ger en beskrivning av hur index räknas ut.

Webbutik	En webbutik är en dagligvarubutik som kunden endast kan besöka via en internetsida.
Lager	Ett lager hänvisar i det här sammanhanget till den lokal där webbutiken lagrar varorna innan de plockas.
Matsvinn	Matsvinn definieras här som mat som inte har sålts i butiken p.g.a. felaktig förvaring, förpackningsdefekter, utgången bäst före-datum och liknande och som därför måste kasseras, komposteras eller gå till djurfoder, biogasproduktion eller energiåtervinning. Ben, köttrester och annat matavfall som inte är eller har varit ämnad för mänsklig konsumtion ska inte ingå i mätningarna.
Miljömärkta förbrukningsvaror	Till miljömärkta förbrukningsvaror räknas i det här sammanhanget förbrukningsvaror märkta med Svanen, EU-Blomman och Bra Miljöval.
Miljömärkta sällanköpsvaror/ specialprodukter	Som miljömärkta räknas i det här sammanhanget sällanköpsvaror/specialprodukter märkta med Svanen, EU-Blomman och Bra Miljöval. För kläder, skor, frotté och sängkläder räknas dessutom GOTS. För TV-apparater, datorer, bildskärmar och skrivare räknas också Blaue Engel och TCO Development.
Plockning av varor	Plockning av varor avser i det här sammanhanget varor som är beställda via en internetsida och plockas efter kundens beställning.
Osorterat avfall	Med osorterat avfall avses avfall som inte kan sorteras för materialåtervinning utan som går till förbränning/deponi.
Sällanköpsvaror/ specialprodukter	Med sällanköpsvaror/specialprodukter avses i det här sammanhanget produkter som varken är mat/dryck eller förbrukningsvaror.
Ekologisk mat och dryck	Med ekologisk mat och dryck avses i det här sammanhanget produkter som är märkta enligt EU:s direktiv EG 834/2007 och EG 203/2012, som bland annat EU-Blomman, KRAV, Luomu, Debio, Ø-märket och Tún-lífrænt.

Bilaga 1 Lista på vilka varor som räknas som förbrukningsvaror

I tabellen nedanför definieras det som räknas till förbrukningsvaror. Om en vara inte finns med på listan ska den räknas som sällanköpsvara/specialprodukt. En sakkunnig kan hjälpa till med att avgöra om en vara är en förbrukningsvara om så behövs.

Barn	Hygienprodukter: Hår, dusch, bad, hud, mun, olja
	Blöjor
	Våtservetter, torkservetter, tvättlappar
	Amningsinlägg
	Ska inte räknas som förbrukningsvara: Nappar, nappflaskor, barnbestick och tallrikar, haklappar
Papper	Hushållspapper, toalettpapper, pappershanddukar
	Näsduk
	Servetter
	Kopieringspapper
	Skrivblock, kollegieblock
	Tidningar och tidsskrifter
	Kuvert
	Gratulationskort och presentpapper
	Kaffefilter och tefilter
	Ska inte räknas som förbrukningsvara: Rit- och målarböcker, böcker och kvitteringsblock
Kemikalier	Textiltvätt: Tvättmedel, sköljmedel, fläckborttagare, blekningsmedel
	Diskmaskin: Maskintvätt, maskintvättmedel, handdiskmedel, spolglans
	Rengöring: Allrengöring, toalettrengröring, sanitetsrengöring, ugnsurengöring, spisrengöring, stålull, putsmedel, golvrengöring, golvvård, propplösare och luftfräschare
	Ska inte räknas som förbrukningsvara: Biocider (exempelvis myggmedel)
Rengöringsutrustning	Svampar, disktrasor, diskborstar och trasor
	Mikrofiber: Dukar och moppar (inkl. tillbehör)
Hygien	Intimhygien: Bindor, tamponger, trosskydd, inkontinensskydd, preventivmedel
	Hud och hår: Handtvål, schampo, balsam, duschtvål, intimtval, badsalt, badskum, hårkurer, hårstyling, hårfärg, hårtoning, permanent, hårvatten, hårborttagning, ansiktsrengöring, kräm, fotvård, solkräm
	Munvård: Tandkräm, tandborste, munskölj, tandpetare

	Bomull: Bomullspinnar, bomull
	Våtservetter
	Deodorant
	Rakning: Skum, kräm, aftershave, rakhyvlar, rakblad
	Kosmetika
	Ska inte räknas som förbrukningsvara: Sårvård
Påsar och kassar	Avfallspåsar, sopsäckar
	För kunden att bära hem varor i: Plastpåsar och pappkassar, shoppingkasse
Engångsartiklar	Bordsdukning: Glas, koppar, tallrikar, bestick, pappersdukar
	Matlagning: Bakplåtspapper, muffinsformar, matfolie, plastfolie, aluminiumfolie, fryspåsar, brödpåsar
Stearinljus	Antika ljus, värmeljus, doftljus, gravljus, tårtljus
Övrigt	Grillkol och grillbriketter
	Batterier: Engångsbatterier, uppladdningsbara batterier, litiumbatterier (inkl. de som säljs med laddare)
	Belysning: Energisparlampor, LED, lysrör, halogen
	Grönt: Växter, blommor och blomsterjord

Bilaga 2 Nordisk Miljömärknings riktlinjer för standard- och certifieringssystem för fisk och skaldjur

Nordisk Miljömärkning ställer krav på standarder för certifiering av fisk och skaldjur. Kraven listas i det här dokumentet och uppdateras kontinuerligt. Varje enskilt standard- och certifieringssystem granskas av Nordisk Miljömärkning för att se till att kraven följs.

Allmänna krav på standarder för certifiering av fisk och skaldjur

Följande krav gäller för både viltfångad och odlad fisk:

- Standarden ska följa alla relevanta lagar, avtal och överenskommelser med FAO:s och FN:s konventioner och riktlinjer:
 - 1982 UN Convention on the Law of the Sea
 - 1995 UN Fish Stocks Agreement
 - FAO:s riktlinjer för miljömärkning av viltfångad fisk och fiskprodukter
 - FAO:s tekniska riktlinjer för certifiering av marinkultur
 - FAO:s uppförandekod för ansvarsfullt fiske
- Standarden ska skapa en balans mellan ekonomiska och ekologiska intressen. Standarden ska tas fram i en öppen process där ekologiska, ekonomiska och sociala intressenter bjuds in. Det innebär att det som minimum ska hållas ett offentligt samråd under utvecklingen av standarden.
- Standarden och relaterade dokument ska vara offentlig handling.
- Standarden ska utvärderas och revideras regelbundet så att processen utvecklas och miljöpåverkan successivt minskar.
- Nordisk Miljömärkning lägger särskild vikt vid att standarden har absoluta krav som skyddar mot illegalt fiske och mot utarmning av den biologiska mångfalden.

Krav på standarder för viltfångad fisk och skaldjur

- Standarden ska innehålla krav på att fiskbeståndet inte överfiskas utan bevaras på en nivå som främjar en långsiktig optimal användning.
- Bedömningen av status och trender för bestånden samt fiskets påverkan på ekosystemet ska baseras på adekvat och vetenskapligt relevant data och information.
- Standarden ska ställa krav på ekosystemet dvs. att negativa effekter av fisket ska utvärderas.
- Standarden ska innehålla krav som har för avsikt att minimera bifångst/utkast. Det kan bland annat uppfyllas via en riskbedömning.

Krav på fisk och skaldjur från odlingar

- Standarden ska ställa krav på miljöaspekter som säkrar en hållbar odling, inklusive krav på foderfiske.
- Standarden ska ställa krav på djurhälsa och djurvälstånd.
- Standarden ska ställa krav på livsmedelssäkerhet.

Krav på certifieringssystem och certifieringsorgan

- Certifieringssystemet ska vara transparent, ha hög nationell eller internationell trovärdighet och kunna verifiera att kraven i standarden uppfylls.
- Certifieringsorganet ska vara opartiskt och trovärdigt dvs. ska certifieringen utföras av en ackrediterad kompetent tredje part.
- Certifieringssystemet ska vara anpassat för att verifiera att kraven i standarden är uppfyllda. Metoden som används vid certifieringen ska gå att upprepa och vara anpassad efter fiske och odling. Certifieringen sker i förhållande till specifik standard.
- Kontroller av fiske och odlingar ska utföras innan certifikatet ställs ut.
- Den certifierade fiskfabriken/odlingen ska kontrolleras regelbundet.

Krav på CoC (Chain of Custody)-certifiering

Krav på CoC kan eventuellt ställas där det finns behov för en komplettering till myndighetskraven:

- Produkterna ska vara spårbara genom hela förädlingskedjan och som ett minimikrav märkas med fångstområde, handelsnamn (vetenskapligt namn) och produktionsmetod (odlad eller viltfångad), (ref: direktiv 104/2000/EG som endast gäller för ej processade produkter).
- Chain of Custody-certifiering ska utföras av en ackrediterad kompetent tredje part på samma sätt som certifieringen av fisket.
- Systemet ska ställa krav på CoC-kedjan med syftet om att säkra spårbarhet, dokumentation och kontroll genom hela produktionskedjan.

Dokumentation

- Kopia av standard.
- Kontaktinformation (namn, adress och telefon) till organisationen som har utvecklat standard och granskningsrapport.
- Referenser till personer som representerar parter och intressegrupper som är inbjudna att delta i utvecklingen av standarden.

Var uppmärksam på att Nordisk Miljömärkning kan kräva in ytterligare underlag för att kunna utvärdera om kraven för standard och certifieringssystem är uppfyllda.

Bilaga 3 Beskrivning av Svanens energiverktyg och uträkning av energiindex

För att kunna bedöma butikens energieffektivitet använder Nordisk Miljömärkning en uträkningsmetod som förenklat kan beskrivas på följande sätt:

Utifrån ett visst antal parametrar som representerar butikens förutsättningar beräknas ett unikt målvärde för butiken. Målvärdet representerar hur mycket energi butiken optimalt sett borde ha använt i butiksdriften om energibesparande åtgärder vidtagits i samtliga delar. Målvärden i kWh jämförs därefter med butikens faktiska energiförbrukning i kWh. Relationen mellan målvärde och faktisk energiförbrukning är butikens energieffektivitet och anges i form av ett energiindex. Nedan finns en mer detaljerad beskrivning av Svanens energiverktyg.

Uppskattningar och parametrar i uträkningen av butikens målvärde

För att räkna ut butikens målvärde har vi tagit fram en rad antaganden för driften av butiken. För det första antas det att de tekniska installationerna är moderna, om än inte bland de bästa. Därefter antas det dessutom att tekniken är välfungerande. Butikens kyl- och frysenheter antas vara täckt dygnet runt.

För att räkna ut butikens målvärde tar man hänsyn till följande parametrar:

- Butiksyta inklusive kontor och lager: Ytan gäller butikens invändiga yta. Om lokalen hyrs ut ska butiken ange hur stor yta man drar in hyra för. Lager- och omlastningslokaler som inte värms upp eller kyls ner ska inte räknas in i ytan. Ytan används när man räknar ut hur mycket energi man tror att butiken använder till belysning, drift av ventilation och uppvärmning.
- Årlig medeltemperatur enligt smhi.se.
- Antalet portioner mat som butiken producerar: Maten ska ha tillberetts med värme, men kan säljas kyld. Om mat säljs i lösvikt kan butiken räkna ut antalet portioner genom att uppskatta hur mycket en vanlig portion väger.
- Meterlängden på kyl- och frysdiskar. Här ska både fasta installationer och plug-in-diskar räknas in. I energiverktyget görs det skillnad på följande typer av kyl- och frysenheter:
 - Kyldisk som är över 1,7 m (5/6 hyllor)
 - Kyldisk lägre än 1,7 m (3 hyllor)
 - Kyldiskar som primärt betjänas av butikens personal och på enplanshyllor
 - Kylgondoler
 - Frysskåp högre än 1,7 m
 - Fryskombiskåp (skåp och gondol)
 - Frysgondoler
 - Övriga: Ange kyl- och frysenheternas ISO-tal
- Antalet kyl- och frysrum samt ytan på dessa
- Storleken i kvadratmeter på dörren till bakugnarna
- Storleken i kvadratmeter på kycklinggrillarna

Årlig energiförbrukning i butiken

Butiken ska uppge hur mycket energi de har köpt och sålt. Det inkluderar:

- Mängden elektricitet som köps in: Det dokumenteras enklast med kopia av faktura eller en skärmdump från butikens elleverantör. I underlaget ska det framgå att fakturan inkluderar förbrukningen för de senaste 12 månaderna. Det ska även framgå vem som levererar elektriciteten.
- Mängden fjärrvärme som köps in: Det dokumenteras enklast med kopia av faktura eller en skärmdump från butikens elleverantör. I underlaget ska det framgå att fakturan inkluderar förbrukningen för de senaste 12 månaderna. Det ska även framgå vem som levererar fjärrvärmen.
- Mängden annan energi som köps in: Om man utnyttjar andra former av energi som olja eller gas ska detta också anges. Precis som för elektricitet och fjärrvärme dokumenteras det enklast med kopia på fakturan eller eventuellt en avläsning av förbrukningen under en specifik mätperiod.
- Mängden energi som säljs vidare till annan hyresgäst: För att butiken ska kunna räkna bort energi som säljs måste det finnas en mätanordning som visar hur mycket energi som skickas vidare till annan part.
- Energi som produceras inom företaget utan att passera offentligt elektricitetsnätverk behöver inte räknas in. Exempel på detta är energi från solceller och solfångare.
- Butiken ska uppge om redovisade energisiffror inkluderar energi för drift av ventilation och uppvärmning. Om det inte gör det läggs ett schablonvärde till angiven energiförbrukning.

Enskilda butiker: Relation målvärde och faktisk förbrukning

Hur energiverktyget räknar ut butikens energieffektivitet utifrån målvärden och butikens angivna energiförbrukning kan illustreras med följande exempel:

Butikens energiförbrukning är 150 000 kWh. Uppskattat målvärde är 100 000 kWh.
Förhållandet blir $150\,000/100\,000 = 1,5$

Butiken i exemplet förbrukar 50 procent mer energi än vad som är optimalt enligt energiverktyget. Därmed ligger energiindex på 1,5.

Butikskedja: Relation målvärde och faktisk förbrukning

När en butikskedjas genomsnitt ska räknas ut är det viktigt att en liten butik med väldigt hög energieffektivitet inte får för stort genomslag jämfört med större butiker med låg energieffektivitet. Energiverktyget räknar därför ut kedjans genomsnitt utifrån ett genomsnitt av de olika butikernas målvärde. Vi kan illustrera det med följande exempel:

	Butik 1	Butik 2
Målvärde i kWh	1 000 000	1 100 000
Faktisk förbrukning i kWh	1 500 000	1 600 000
Energiindex	1,50	1,45

Genom att räkna in de enskilda butikernas målvärden i uträkningen av kedjans genomsnitt får kedjan följande energiindex:

$$\frac{\sum \text{faktisk forbruk}}{\sum \text{målvärden}} = \frac{(1.500.000 + 1.600.000)}{(1.000.000 + 1.100.000)} = 1,48$$

Webbutiker som består av flera enheter ska räkna på samma sätt som butikskedjor.

Bilaga 4 Beräkning av relativ energiförbrukning

Finska butiker som kan bekräfta att både elektricitet till ventilation och energi till uppvärmning ingår i uppgifterna om inköpt energi kan dokumentera energikraven genom att beräkna butikens relativa energiförbrukning.

Den relativa energiförbrukningen beräknas på följande sätt för varje enskild butik:

$$\text{BREY} = E / (F * E_{\text{el}} + E_{\text{värme}}) * E,$$

$$E = \text{butikens inköpta energi i kWh/m}^2$$

$$E_{\text{el}} = \text{butikens inköpta el i kWh/m}^2$$

$$E_{\text{värme}} = \text{butikens inköpta värme i kWh/m}^2$$

$$\text{Korrelationsfaktor } F = \text{AKF}/40 \quad \text{där } F_{\text{max}} = 1,25 \text{ och } F_{\text{min}} = 0,75$$

$$\text{AKF} = \text{butikens andel av kyl- och frysvaror i procent av omsättningen av dagligvaror}$$

Butikskedjors genomsnitt beräknas på följande sätt:

Kedjan Smak består av 5 butiker. Samtliga enheter uppfyller kravet att samtliga enheter har en relativ energiförbrukning (BREY) på mindre än 25 procent över det obligatoriska gränsvärdet. I tabellen nedan visas den enskilda butikens BREY-värde och gränsvärde.

Butik nr	BREY	Gränsvärde
1	400	425
2	350	340
3	390	425
4	520	510
5	410	425

Gränsvärdet som kedjan måste uppfylla är:

$$\text{Gränsvärde}_{\text{kedja}} = \sum \text{Gränsvärde} / 5 = 425$$

Kedjans genomsnittliga energiförbrukning blir då:

$$\text{BREY}_{\text{kedja}} = \sum \text{BREY} / 5 = 414$$

Denna kedja klarar det obligatoriska kravet.

Bilaga 5 Omräkning av sorterat avfall från volym till mängd

Butiker som endast har uppgett sitt sorterade avfall i volym från sin avfallsentreprenör kan använda följande beräkningsformel för att räkna om till mängd:

$$\text{Butikens sorterade avfall i kg} = \text{volym av sorterat avfall} * ((\text{uppskattad andel matavfall} * 380) + (\text{övrig andel} * 120))$$

Till grund för denna beräkning ligger Avfalls Sveriges rapport ”Volymvikter för avfall” där följande referensvärden för avfallsvikt anges:

Matavfall: 380 kg/m³

Brännbart avfall: 120 kg/m³

Exemplet nedan visar hur beräkningen sker:

En butik har ett sorterat avfall på 10 m³ per miljon omsatta kronor. Av detta anger butiken att hälften är matavfall. Beräkningen blir då som följer:

$$\text{Butikens sorterade avfall i kg} = 10 * ((0,5 * 380) + ((1 - 0,5) * 120)) = 2\,500 \text{ kg/omsättning i miljon kronor}$$